

E X
P H O R M I O N E.

D R A M A T I S P E R S O N A E.

DEMIPHO, *Senex. Frater Chremetis.*

CHREMES, *Senex, Frater Demiphonis.*

ANTIPHO, *Demiphonis Filius.*

PHAEDRIA, *Chremetis Filius.*

NAUSISTRATA, *Chremetis uxor.*

GETA, *Demiphonis Servus.*

PHORMIO, *Parasitus.*

DAVUS, *Servus.*

SOPHRONA, *nutrix.*

HEGIS,

CRATINUS, } *Advocati.*

CRITO,

DORIO, *Leuo.*

P R O L O G U S.

Postquam poeta vetus poetam non potest
Retrahere ab studio, et transdere hominem in otium:
Maledictis detertere, ne scribat, parat.
Qui ita dictitat, *quas antehac fecit fabulas,*
Tenui esse oratione, et scripturâ levi;
Quia nusquam insanum scripsit adolescentulum
Cervam videre fugere, et sectari canes,
Et eam plorare, orare ut subveniat sibi.

Quod si intellegeret, olim cum stetit nova,

10. Actoris operâ magis stetisse, quam suâ;

Minu' multo audacter, quàm nunc laedit, laederet.

Nunc si quis est, qui hoc dicat, aut sic cogitet:

Vetu' si poeta non lacessisset prior;

Nullum invenire prologum potuisset novus,

Quem diceret, nisi haberet, cui malediceret;

Is sibi responsum hoc habeat, in medio omnibus

Palmas esse positam, qui artem tractant musicam.

Ille ad famem hunc ab studio studuit reicere:

Hic respondere voluit, non lacessere.

20. Benedictis si certasset, audisset bene.

Quod ab illo allatum est, id sibi esse relatum putet.

De illo iam finem faciam dicundi mihi,

Peccandi cum ipse de se finem non facit.

Nunc quid velim, animum attendite. apporto novam,

Epidicazomenon quam vocant comoediam

Graece. Latine hic *Phormionem* nominat,

Quia primas partes qui aget, is erit Phormio

Parasitus, per quem res geretur maxime;

Voluntas vostra si ad poetam accesserit.

30. Date operam, adeste aequo animo per silentium:

Ne simili utamur fortunâ, atque usi sumus,

Cum per tumultum noster grex motus loco est.

Quem actoris virtus nobis restituit locum,

Bonitasque vostra adiutans, atque aequanimitas.

Act. I. Scen. I.

DAVUS.

Amicus summus meus et popularis Geta
 Heri ad me venit: erat ei de ratiunculâ
 Iam pridem apud me reliquum pauxillulum
 Nummorum, id ut conficerem: confeci: affero.
 Nam herilem filium eius duxisse audio

40. Uxorem: ei credo munus hoc conraditur.

Quàm inique comparatum est, hi, qui minus habent,
 Ut semper aliquid addant divitioribus?

Quod ille unciatim vix demenso de suo,
 Suum defraudans genium, comparsit miser,
 Id illa universum abripiet, haud existimans

Quanto labore partum. Porro autem Geta,
 Ferietur alio munere, ubi hera pepererit:

Porro alio autem, ubi erit puero natalis dies:

Ubi initiabunt: omne hoc mater auferet:

50. Puer caussa erit mittundi. sed videone Getam?

Scen. II.

GETA, DAVUS.

Ge. Si quis me quaeret rufus..... Da. Praesto est,
 Desine Ge. Oh,

At ego obviam conabor tibi, Dave. Da. Accipe. hem,
 Lectum est; conveniet numerus, quantum debui.

Ge. Amo te, et non neglexisse habeo gratiam.

Da. Praesertim ut nunc sunt mores; adeo res reddit:
 Si quis quid reddit magna habenda est gratia.

Sed quid tu es tristis? Ge. Egone? nescis quo in
 metu, et

Quanto in periculo sim. *Da.* Quid isthuc est? *Ge.*
Scies.

Modo ut tacere possis. *Da.* Abi, sis, insciens:

60. Cuius tu fidem in pecuniâ perspexeris,
Verere verba ei credere? ubi quid mihi lucri est,
Te fallere? *Ge.* Ergo ausculta. *Da.* Hanc operam tibi
dico.

Ge. Senis nostri, Dave, fratrem maiorem Chremem
Nostin' *Da.* Quidni? *Ge.* Quid? eius gnatum Phaed-
riam?

Da. Tamquam te. *Ge.* Evenit senibus ambobus simul,
Iter illi in Lemnum ut esset, nostro in Ciliciam;
Ad hospitem antiquum: is senem per Epistolas
Pellexit, modo non montes auri pollicens.

Da. Cui tanta erat res, et supererat? *Ge.* desinas:

70. Sic est ingenium. *Da.* oh! regem me esse oportuit.
Ge. Abeuntes ambo hic tum senes, me filii
Relinquant quasi magistrum. *Da.* O Geta, provin-
ciam

Cepisti duram. *Ge.* Mihi usus venit, hoc scio:

Memini, relinqui me, Deo irato meo:

Coepi advorsari primò: quid verbis opu' st?

Seni fidelis dum sum, scapulas perdidi.

Da. Venere in mentem isthaec mihi nam quae inscitia
est,

Advorsum stimulum calces? *Ge.* Coepi his omnia

Facere, obsequi quae vellent. *Da.* Scisti uti foro.

80. *Ge.* Noster mali nil quidquam primò. hic Phaedria

Continuò quandam nactus est puellam

Citharistriam hanc amare. Coepit perdere,

Ea serviebat Lenoni impurissimo,

Neque ei quod daretur quidquam: id curant patres.

Restabat aliud nihil, nisi oculos pascere,

- Sectari, in ludum ducere, et reducere.
 Nos otiosi operam dabamus Phaedriae.
 In quo haec discebat ludo ex adverso ei loco
 Tronstrina erat quaedam: hic solebamus fere
 90. Plerumque opperiri dum inde iret domum.
 Interea dum sedemus illi, intervenit
 Adolescens quidam lacrumans; nos mirarier:
 Rogamus quid sit: numquam aeque, inquit, ac modo
 Paupertas mihi onus visum est et miserum, et grave.
 Modo quamdam vidi virginem hic viciniae
 Miseram, suam matrem lamentari mortuam:
 Ea sita erat ex advorso, neque illi benevolens,
 Neque notus, neque cognatus, extra unam aniculam
 Quisquam aderat, qui adiutaret funus: miseritum est
 100. Virgo ipsa facie egregia: quid verbis opu'st?
 Commorat omnes nos. Ibi continuo Antipho,
 Voltisne eamvis visere? alius, censeo,
 Eamus, duc nos sodes: imus, venimus,
 Videmus: virgo pulchra et quo magis diceres,
 Nihil aderat adiumenti ad pulchritudinem:
 Capillus passus, nudus pes, ipsa horrida:
 Lacrumae, vestitus turpis, ut, ni vis boni
 In ipsâ inesset forma, haec formam extinguerent.
 Ille, qui illam amabat fidicinam, tantummodo
 110. Satis, inquit, scita est: noster vero.... *Da.* Iam scio
 Amare Coepit? *Ge.* Scin' quàm? quo evadat, vide.
 Postridie ad anum recte pergit, obsecrat,
 Ut sibi eius faciat copiam. illa enim se negat:
 Neque eum aequom ait facere: illam civem esse At-
 ticam:
 Bonam bonis progeneratam: si uxorem velit,
 Lege id licere facere: sin aliter, negat.
 Noster quid ageret nescire: et illam ducere

Cupiebat, et metuebat absentem patrem.

Da. Non, si redisset, ei pater veniam daret?

120. *Ge.* Illene? indotatam virginem atque ignobilem

Daret illi? numquam laceret. *Da.* Quid fit denique?

Ge. Quid fiat? Est parasitus quidam Phormio,

Homo confidens, qui,.... illum Di omnes perduint?

Da. Quid is fecit? *Ge.* Hoc consilium, quod dicam;
dedit.

Lex est, ut orbae qui sint genere proximi,

Iis nubant; et illos ducere eadem haec lex iubet.

Ego te cognatum dicam, et tibi scribam dicam.

Paternum amicum me assimulabo virginis:

Ad iudices veniemus, qui fuerit pater,

130. *Quae mater, qui cognata tibi sit; omnia haec*

Constringam: quod erit mihi bonum, atque commodum

Quum tu nihil horum refelles, vincam scilicet:

Pater aderit: mihi paratae lites: quid mea?

Illa quidem nostra erit. *Da.* Iocularem audaciam!

Ge. Persuasum est homini: factum est: ventum est:
vincimur:

Duxit. *Da.* Quid narras? *Ge.* Hoc, quod audis. *Da.*

O Geta,

Quid te futurum est? *Ge.* Nescio, hercle: unum hoc
scio,

Quod sors feret, feremus, aequo animo. *Da.* Places:

Hem isthuc viri est officium. *Ge.* In me omnis spes
est mihi.

140. *Da.* Laudo. *Ge.* Ad precatorem adeam? credo, qui
mihi

Sic oret; nunc omite, quaeso, hunc: caeterum

Posthac si quidquam, nihil precor: tantummodo

Non addat, ubi ego hinc abiero, vel occidito.

Da. Quid Paedagogus ille qui Citharistriam?

Quid rei egerit? *Ge.* Sic tenuiter. *Da.* Non multum habet

Quod det fortasse? *Ge.* Imo nihil, nisi spem meram

Da. Pater eius rediit, an non? *Ge.* Nondum; *Da.* quid? senem

Quoad expectatis vestrum? *Ge.* Non certum scio

Sed epistolam ab eo allatam esse audiui modo:

150. Et ad portitores esse delatam: hanc petam.

Da. Numquid, Geta, aliud me vis? *Ge.* Ut bene sit tibi.

Puer, heus, nemon'! huc prodit? *Cape,* da hoc Dorcio,

Act. II. Scen. I.

ANTIPHON, PHAEDRIA.

An. Adeon' rem rediisse, ut, qui mihi consultum esse optime velit

Phaedia, patrem extimescam, ubi in mentem eius adventi venit!

Quod ni fuisset incogitans, ita eum expectarem, ut par fuit.

Ph. Quid istuc est? *An.* Rogitas, qui tam audacis facinoris mihi conscius

Sis? quod utinam ne *Phormioni* id suadere in mentem incidisset

Neu me *Cupidum* eo impulsisset quod mihi principium est mali!

Non potitus essem?... fuisset tum mihi illos aegre aliquot dies,

160. At non quotidiana cura haec angere animum. *Ph.* Audio!

An. Dum expecto, quam mox veniat, qui adimat hanc mihi consuetudinem.

Ph. Aliis, quia deficit quod amant, aegre est, tibi quia superest, dolet;

Amore abundas, *Antipho*.

Nam tua quidem, *Hercle*, certo vita haec expetenda optandaque est.

Ita me dii bene ament, ut mihi liceat tam diu quod amo, frui,

Iam depecisci morte cupio. tu conicito caetera,

Quid ego ex hac inopiâ nunc capiam, et quid tu ex isthac copiâ!

Ut ne addam, quod, sine sumtu, ingenuam, liberalem, nactus es;

Quod habes, ita ut voluisti, uxorem, sine malâ famâ; palam

170. *Beatus*, ni unum desit, animus qui modeste haec ferat.

Quod si tibi res sit cum eo *Lenone*, quocum mihi est tum sentias.

Ita plerique ingenio sumus omnes: nostri nosmet poenitet.

An. At tu mihi contra nunc videre fortunatus, *Phaedria*,

Cui de integro est potestas etiam consulendi quid velis:

Retinere amorem, an amittere? ego in eum incidi infelix locum,

Ut neque mihi eius sit amittendi, nec retinendi copia.

Sed hoc quid est? Videon ego *Getam* currentem huc advenire?

Is est ipsus. hei, timeo miser; quam hic mihi nunc rem nuntiet.

Act. II. Scen. II.

G E T A, A N T I P H O, P H A E D R I A.

Ge. Nullus es, Geta, nisi iam aliquod tibi consilium celere repperis:

180. Ita subito nunc imparatum tanta te impendent mala:

Quae neque uti devitem scio, neque quomodo me inde extraham:

Nam non potest celari nostra dinitius iam audacia.

Quaesi non astu providentur, me, aut herum pessum dabunt.

An. Quidnam ille commotus venit?

Ge. Tum, temporis mihi punctum ad hanc rem est:

herus adest. *An.* Quid istuc est mali?

Ge. Quod cum audierit, quod eius remedium inveniam iracundiae?

Loquarne? incendam: taceam? instigem: purgem me? laterem lavem.

Eheu me, miserum! cum mihi paveo, tum Antipho me excruciat animi.

Eius me miseret, ei nunc timeo: is nunc me retinet: nam absque eo

190. Esset, recte ego met mihi vidissem: etsenis essem ultus iracundiam:

Aliquid convasassem, atque hinc me conicerem protinam in pedes.

An. Quam hic fugam aut furtum parat?

Sed ubi Antiphonem reperiam?, aut quâ quaerere insistam viâ?

Ph. Te nominat. *An.* Nescio quod magnum hoc nuntio exspecto malum.

Ph. Ah! Sann' ne es?

Ge. Domum ire pergam: ibi plurimum est.

Ph. Revocemus hominem. *An.* Sta illico. *Ge.* Hem! Satis pro imperio quisque es. *An.* Geta.

Ge. Ipse est, quem volui obviam.

200. *An.* Cedo, quid portas, obsecro? atque id, si potes, verbo expedi.

Ge. Faciam. *An.* Eloquere. *Ge.* modo apud portum....

An. Memne?... *Ge.* Intellexti *An.* Occidi. *Ph.* Heus!

An. Quid agam? *Ph.* Quid ais? *Ge.* Huius patrem vidisse me, patruum tuum.

An. Nam quod ego huic nunc subito exitio remedium inveniam miser?

Quod si eo meae fortunae redeunt, Phoenium, abs te ut distrahar,

Nulla est mihi vita expetenda. *Ge.* Ergo isthaec cum ita sint, Antipho,

Tanto magis te advigilare aequom est: Forteis fortuna adiuvat.

An. Non sum apud me. *Ge.* Atqui opus est nunc cum maxime, Antipho,

Nam si te senserit timidum pater esse, arbitrabitur

210. Commeruisse culpam. *An.* Non possum immutarier.

Ge. Quid faceres, si aliquid gravius tibi nunc faciendum foret?

An. Cum hoc non possum, illud minus possem.

Ge. Hoc nihil est, Phaedria, ilicet.

Quid hic conterimus operam frustra? quin abeo.

Ph. Et quidem ego. *An.* Obsecro.

Quid si assimulo? Satin' est? *Ge.* Garris. *An.* Voltum contemplamini. Hem

Satine sic est? *Ge.* Non. *An.* Quid si sic? *Ge.* Pro-pemodum. *An.* Quid sic? *Ge.* sat est:

Hem, isthuc serva: et verbum verbo, par pari ut respondeas,

Ne te iratus suis saevidicis dictis protelet. *An.* scio.

220. *Ge.* Vi coactum te esse invitum, lege, Iudicio: tenes?

Sed quis hic est senex, quem video in ultimâ plateâ.
An. Ipsus est.

Non possum adesse. *Ge.* Ah! quid agis? quo abis,
Antipho, mane.

Mane inquam. *An.* Egomet me novi et peccatum
 meum.

Vobis commendo Phanium, et vitam meam.

Ph. Geta, quid nunc fiet? *Ge.* Tu iam lites audies;
 Ego plectar pendens, nisi quid me fefellerit.

Sed quod modo hic nos *Antiphonem* monuimus
 Id nosmet ipsos facere oportet, *Phaедria*.

Ph. Aufer mihi oportet: quin tu, quid faciam, im-
 pera.

230. *Ge.* Meministin', olim ut fuerit vostra oratio.

In re incipiundâ ad defendendam noxiam,
 Iustam illam causam, facilem, vincibilem, optumam?

Ph. Memini. *Ge.* Hem, nunc ipsâ est opus eâ aut si
 quid potest

Meliore, et callidiore. *Ph.* Fiet sedulo.

Ge. Nunc prior adito tu: ego in subsidiis hic oro
Succenturiatus, si quid deficias. *Ph.* Age.

Act. II. Scen. III.

DEMIPHO, GETA, PHAEDRIA.

De. Itane tandem uxorem duxit *Antipho* iniussu meo?
 Nec meum imperium? ac, mitto imperium, non si-
 multatem meam

Revereri saltem? non pudere! O facinus audax! O Geta

240. Monitor! *Ge.* Vix tandem *De.* Quid mihi dicent?
 aut quam causam reperient?

Demíror. *Ge.* Atqui repperi iam, aliud cura. *De.* An hoc dicet mihi?

Invitus feci: lex coegit: audio, fateor. *Ge.* placet.

Verum scientem, tacitum caussam tradere adversariis.

Etiamne id lex coegit? *Ph.* Illud durum. *Ge.* Ego expediam, sine.

De. Incertum est, quid agam: quia praeter spem, atque incredibile hoc mihi obtigit.

Ita sum iratus, animum ut nequeam ad cogitandum instituere.

Quamobrem omnes, cum secundae res sunt, maxime, tum maxime

Meditari secum oportet, quo pacto advorsam aerumnam ferant:

Pericla, damna, exilia, peregre rediens semper secum cogitet,

250. Aut filii peccatum, aut uxoris mortem, aut morbum filiae:

Communia esse haec: ne quid horum umquam accidat animo novum?

Quidquid praeter spem eveniat, omne id deputare esse in lucro.

Ge. O Phaedria, incredibile est, quantum herum antecē sapientiā.

Meditata mihi sunt omnia mea incommoda: herus si redierit,

Molendum est usque in pistrino, vapulandum, habendae compedes,

Opus ruri faciendum: horum nil quidquam accidet animo novum:

Quidquid praeter spem eveniet, omne id deputabo esse in lucro.

Sed quid hominem cesso adire, et blande in principio alloqui?

De. Mei fratris video filium mihi ire obviam.

260. *Ph.* Mi patruæ, salve *De.* Salve: sed ubi est Antipho?

Ph. Salvom advenire.... *De.* Credo: hoc responde mihi.

Ph. Valet; hic est, sed satini omnia ex sententiâ?

De. Vellem quidem. *Ph.* Quid istuc? *De.* Rogitas, Phaedria?

Bonas me absente hic confecistis nuptias,

Ph. Eho, an id succenses nunc illi? *Ge.* O artificem probum?

De. Egone illi non succenseam? ipsum gestio

Dari in conspectum, nunc; suâ culpâ ut sciat

Lenem patrem illum factum me esse accerrimum.

Ph. Atqui nil fecit, patruæ, quod succenseas.

270. *De.* Ecce autem similia omnia: omnes congruunt:

Unum cognoris, omnes noris. *Ph.* Haud ita est.

De. Hic est in noxiâ; ille ad defendendam causam adest:

Quum ille est, hic praesto est: tradunt operas mutuas,

Ge. Probe eorum facta imprudens depinxit senex.

De. Nam ni haec ita essent, cum illo haud stares, Phaedria.

Ph. Si est, patruæ, culpam ut Antipho in se admiserit,

Ex quâ re minus rei foret aut famae temperans;

Non causam dico, quin, quod meritis sit, ferat:

Sed sis quis forte malitiâ fretus suâ,

280. Insidias nostrae fecit adolescentiae,

Ac vicit, nostrane culpa ea est, an iudicum,

Qui saepe propter invidiam adimunt diviti,

Aut propter misericordiam addunt pauperi?

Ge. Ni nossem causam, crederem, vera hunc loqui.

De. An quisquam iudex est, qui possit noscere

Tua iusta, ubi tute verbum non respondeas
Ita ut ille fecit: *Ph.* Functus adolescentuli est
Officium liberalis: postquam ad indices
Ventum est, non potuit cogitata proloqui:

290. Ita eum tum timidum ibi obstupescit pudor.

Ge. Laudo hunc: sed cesso adire quamprimum senem?

Here, salve: salvom te advenisse gaudeo. *De.* Oh!

Bone custos, salve columen vero familiae,

Cui commendavi filium hinc abiens meum.

Ge. Iam dudum te omnes nos accusare audio

Immerito, et me horum omnium immeritissimo.

Nam quid me in hac re facere voluisti tibi?

Servom hominem caussam orare leges non sinunt;

Neque testimonidictio est. *De.* Mitto omnia;

300. Adde isthuc, imprudens timuit adolescens, sino:

Tu servus: verum, si cognata est maxume,

Non fuit necesse habere: sed id quod lex iubet,

Dotem daretis: quaereret alium virum.

Quà ratione inopem potius ducebat domum?

Ge. Non ratio, verum argentum deerat. *De.* Sumeret

Alicunde. *Ge.* Alicunde? nihil est dicto facilius.

De. Postremo, si nullo alio pacto; vel foenore.

Ge. Hui! dixti pulchre, si quidem quisquam crederet,

Te vivo. *De.* Non, non sic futurum est: non potest.

310. Ego illam cum illo ut patiar nuptam unum diem?

Nil suave meritum est. hominem commonstrarier

Mihi istum volo, ubi, habitet, demonstrarier.

Ge. Nempe Phormionem? *De.* Istum patronum mulie-
ris.

Ge. Iam, faxo, hic aderit. *De.* Antipho ubi nunc est.

Ph. Foris.

De. Abi, Phaedria, eum require, atque adduce huc.

Ph. eo

Rectâ viâ quidem illuc. *Ge.* Nempe ad Pamphilam.
De. At ego

Deos penateis hinc salutatum domum

Divortar: inde ibo ad forum, atque aliquot mihi

Amicos advocabo, ad hanc rem qui adsient,

320. *Ut ne imparatus sim, cum adveniat Phormio.*

Act. III. Scen. I.

PHORMIO, GETA.

Ph. Ita ne Patris ais conspectum veritum hinc abiisse?

Ge. Admodum.

Ph. Phanium relictam solam? *Ge.* Sic. *Ph.* Et iratum senem?

Ge. Oppido. *Ph.* Ad te summa solum, Phormio, rerum redit,

Tute hoc intristi, tibi omne est exedendum: accingere.

Ge. Obsecro te, *Ph.* Si rogabit. *Ge.* In te spes est. *Ph.* Eccere.

Quid si reddet? *Ge.* Tu impulisti. *Ph.* Sic opinor. *Ge.* Subveni.

Ph. Cedo senem: iam instructa sunt mihi in corde consilia omnia.

Ge. Quid ages? *Ph.* Quid vis? nisi uti maneat Phanium, atque ex crimine hoc

Antiphonem expediam, atque in me omnem iram derivem senis?

330. *Ge.* O vis fortis, atque amicus! Verum hoc saepe, Phormio,

Vereor, ne istaec fortitudo in nervom erumpat denique. *Ph.* Ah!

Non ita est, factum est periculum, jam pedum visa
est via.

Quot me censes homines iam deverberasse atque ad
necem

Hospites? tum cives, quo magi'novi, tanto saepius.

Cedo dum, en unquam iniuriarum audisti mihi scrip-
tam dicam!

Ge. Qui istuc? Ph. quia non rete accipitri tenditur,
neque milvo,

Qui male faciunt nobis: illis, qui nil faciunt, ten-
ditur:

Quia enim in illis fructus est, in illis opera luditur.

Aliis aliunde est periculum, unde aliquid abradi potest:

34o. Mihi sciunt nihil esse; dices, ducent damnatum do-
mum.

Alere nolunt hominem edacem: et sapiunt, meâ sen-
tentiâ,

Pro maleficio si beneficium summum nolunt reddere.

Ge. Non potest sati' pro merito ab illo tibi referri
gratia.

Ph. immo enim nemo sati' pro merito gratiam regi
refert,

Tene asymbolum venire, unctum, at que lautum a bal-
neis,

Otiosum ab animo: cum ille et curâ et sumtu ab-
sumitur,

Dum tibi sit, quod placeat: ille ringitur, tu rideas:

Prior bibas, prior decumbas; caena dubia apponitur.

Ge. Quid istuc verbi est? Ph. Ubi tu dubites, quid
sumas potissimum.

35o. Haec, quàm rationem ineas, quàm sint suavia, et quam
cara sint;

Ea qui praebet, non tu hunc habeas plane presentem Deum!

Ge. Senex adest: vide quid agas. prima coitio est acerrima:

Si eam sustinueris, post illa iam, ut lubet, ludas licet.

Act. III. Scen. II.

DEMIPHO, GETA, PHORMIO, HEGIO, CRATINUS,
CRITO.

De. En unquam cuiquam contumeliosius

Audisti factam iniuriam, quam haec est mihi?

Adeste quaeso. *Ge.* Iratus est. *Ph.* Quin tu hoc age. *St.*

Iam ego agitato. pro Deum immortalium!

Negat Phanium esse hanc sibi cognatam Demipho?

Hanc Demipho negat esse cognatam? *Ge.* Negat.

360. *De.* Ipsum esse opinor, de quo agebam: sequimini.

Ph. Neque eius patrem se scire, qui fuerit? negat.

Ph. Quia egens relicta est, misera, ignoratur parens, Negligitur ipsa: vide, avaritia quid facit!

Ge. Si herum insimulabis malitiae, male audies.

De. ô audaciam! etiam ne ultrò accusatum advenit?

Ph. Nam iam adolescenti nihil est quod succenseam,

Si illum minus norat, quippe homo iam grandior

Pauper, cui operâ vita erat, ruri fere

Se continebat: ibi agrum de nostro patre

370. Colendum habebat. saepe interea mihi senex

Narrabat, se hunc negligere cognatum suum:

At quem virum! quem ego viderim in vitâ, optimum.

Ge. Videas, te atque illum ut narras. *Ph.* I in malam crucem:

Nam ni ita eum existimassem, nunquam tam graves

Ob hanc inimicitias in vostram familiam,

Quam is aspernatur nunc tam illiberaliter.

Ge. Pergin' Hero absente male loqui, impurissime?

Ph. Dignum autem hoc illo est. *Ge.* Ain' tandem carcer? *De.* Geta.

Ge. Bonorum extortor, legum contortor. *De.* Geta.

380. *Ph.* responde. *Ge.* Quis homo est? *De.* Tace. *Ge.* ab-senti tibi.

Te indignas seque dignas contumelias

Nunquam cessavit dicere. *De.* Ohe! desine.

Adolescens, primum abste hoc bonâ veniâ peto,

Si tibi placere potis est, mihi ut respondeas:

Quem amicum tuum ais fuisse istum? explana mihi:

Et quî cognatum me sibi esse diceret?

Ph. Proinde expiscare, quasi non nosses. *De.* Nossem?

Ph. Ita.

De. Ego me nego: tu, qui ais, redige in memoriam.

Ph. Eho! tu sobrinum tuum non noras? *De.* Enicas:

390. Dic nomen. *Ph.* Nomen? Maxume. *De.* Quid nunc taces?

Ph. Perii, hercle, nomen perdidi. *De.* Hem! Quid ais.

Ph. Geta

Si meministi id quod olim dictum est, subjice. Hem!

Non dico: quasi non noris, tentatum advenis.

De. Ego n' autem tento? *Ge.* Stilpho. *Ph.* Atque adeo, quid mea?

Stilpho est. *De.* Quem dixti? *Ph.* Stilphonem, inquam noveras?

De. Neque illum noram, neque mihi cognatus fuit

Quisquam istoc nomine. *Ph.* Itane? Non te horum pudet?

At si talentum rem reliquisset decem.....

De. Dii tibi male faciant! *Ph.* Primus esses memoriter

400. Progeniem vestram usque ab avo atque atavo profrens.

De. Ita ut dicis. Ego, cum advenissem, qui mihi Cognata ea esset, dicerem: itidem tu face;

Cedo, quí est cognata? *Ge.* Eu, Noster! recte? heus tu cave.

Ph. Dilucide expedivi quibus me oportuit.

Judicibus: tum id si falsum fuerat, filius

Cur non refellit. *De.* filium narras mihi?

Cujus stultitia dici, ut dignum est, non potest.

Ph. At tu qui sapiens es, magistratus adi,

Judicium de eâdem causâ iterum ut reddant tibi,

410. Quandoquidem solus regnas, et soli licet

Hic de eâdem causâ bis judicium adipiscier.

De. Etsi mihi facta injuria est, veruntamen

Potius quam lites secter, aut quam te audiam

Itidem ut cognata si sit, id quod lex jubet

Dotem dare, abduce hanc, hinc minas quinque accipe.

Ge. Ha! ha! hae! Homo suavis! *De.* Quid est? Num iniquom postulo?

An ne hoc quidem ego adipiscar quod jus publicum est?

Ph. Ita ne tandem, quaeso, item ut meretricem ubi abusu' sis

Mercedem dare lex jubet ei, atque amittere? an

420. Ut ne quid turpe civis in se admitteret

Propter egestatem, proxumo jussa est dari,

Ut cum uno aetatem degeret? Quod tu vetas.

De. Ita, proxumo quidem: At nos unde! aut quam ob rem. *Ph.* Ohe!

Actum, aiunt, ne agas. *De.* non agam, immo haud desinant.
Donec perfecero hoc. *Ph.* Ineptis *De.* sine modo.

Ph. Postremo tecum nihil rei nobis, Demipho, est.

Tuus est damnatus gnatus, non tu: nam tua

Praeterierat jam ad ducendum aetas. *De.* Omnia haec
Illum putato, quae ego nunc dico, dicere:

43o. Aut quidem cum uxore hac ipsum prohibebo domo.

Ge. Iratus est. *Ph.* tute idem melius feceris.

De. Ita ne es paratus facere me advorsum omnia,

Infelix? *Ph.* metuit hic nos tametsi sedulo

Dissimulat. *Ge.* Bene habent tibi principia. *Ph.* Quin,

Quod est

Ferundum, fers? tuis dignum factis feceris,

Ut amici inter nos simus. *De.* Egon? tuam expetam

Amicitiam? Aut te visum, aut auditum velim?

Ph. Si concordabis cum illâ, habebis, quae tuam

Senectutem oblectet: respice aetatem tuam.

44o. *De.* Te oblectet: tibi habe. *Ph.* minue vero iram. *De.*

hoc age:

Satis jam verborum est: nisi tu properas mulierem

Abducere, ego illam ejiciam. dixi, Phormio.

Ph. Si tu illam attigeris secus, quam dignum est li-

beram,

Dicam impingam tibi grandem. dixi, Demipho.

Si quid opus fuerit, heus, domo me. *Ge.* intellego.

Act. III. Scen. IV.

DEMIPHO, GETA HEGIO, CRATINUS, CRITO.

De. Quantâ me curâ et sollicitudine afficit

Gnatus, qui me, et se hisce impedivit nuptiis!

Neque mi in conspectum prodit, ut saltim sciam,

- Quid de hac re dicat, quidve sit sententiae.
450. Videtis quo in loco haec res siet.
 Quid ago? dic, Hegio. *He.* Ego? Cratinum censeo,
 Si tibi videtur. *De.* Dic, Cratine. *Cra.* Mene vis?
De. Te. *Cra.* Ego quae in rem tuam sint, ea velim,
 facias: mihi
- Sic hoc videtur: quod te absente hic filius
 Egit, restitui in integrum, aequom est, et bonum;
 Et id impetrabis. Dixi. *De.* Dic nunc, Hegio.
He. Ego sedulo hunc dixisse credo: verum ita est,
 Quot homines, tot sententiae, suus cuique mos.
 Mihi non videtur, quod sit factum legibus
460. Rescindi posse? et turpe inceptum est. *De.* Dic, Crito.
Cr. Ego amplius deliberandum censeo.
 Res magna est. *He.* Num quid nos vis? *De.* Fecisti
 probe:
 Incertior sum multo, quam dudum: frater est, exspec-
 tandus mihi: is
 Quod mihi dederit de hac re consilium, id sequar.
 Percontatum ibo ad portum quoad se recipiat.
Ge. At ego Antiphonem quaeram ut quae acta hic
 sint, sciat.
 Sed eccum ipsum video in tempore huc se recipere

Actus III. Scena. IV.

An. Enim vero, Antipho, multis modis cum istoc ani-
 mo es vituperandus:
 Ita ne te hinc abisse, et vitam tuam tutandam aliis
 dediisse?

470. Alios tuam rem credidisti, magis quam tete, animadversuros!

Nam, ut ut erant alia, illi certe, quae nunc tibi domi est consuleres,

Ne quid propter tuam fidem decepta pateretur mali;
Cujus nunc miserae spes opesque sunt in te uno omnes sitae

Ge. Et quidem, here, nos jam dudum hic te absentem incusamus, qui abieris...

An. Te ipsum quaerebam. Ge. Sed eâ causâ nihilo magis defecimus.

An. Loquere, obsecro, quonam in loco sunt res et fortunae meae?

Numquid patri subolet? Ge. Nil etiam. An. ecquid spei porro est? Ge. Nescio. An. Ah!

Ge. Nisi Phaedria haud cessavit pro te eniti. An. Nil fecit novi,

Ge. Tum Phormio itidem in hac re, ut aliis, strenuum hominem praebuit.

480. An. Quid is fecit? Ge. Consutavit verbis admodum iratum senem.

An. Eu, Phormio. Ge. Ego quod potui, porro. An. Mi Geta, omnes vos amo.

Ge. Sic habent principia se se, ut dico: adhuc tranquilla res est:

Mansurus patrum pater est, dum huc adveniat. An. quid cum? Ge. ut aiebat,

De ejus consilio se se velle facere, quod ad hanc rem attinet.

An. Quantus metus est mihi, venire huc salvom nunc patrum! Geta.

Nam, per ejus unam, ut audio, aut vivam, aut moriar sententiam.

Ge. Phaedria tibi adest. *An.* Ubinam? eccum! ab suâ palaestrâ exit foras,

Actus. III. Scena. V.

PHAEDRIA, DORIO, ANTIPHO, GETA.

Ph. Dorio, audi, obsecro. *Do.* Non audio. *Ph.* parumper. *Do.* Quin omitte me.

Ph. Audi, quod dicam *Do.* At enim taedet jam audire eadem millies.

490. *Ph.* At nunc dicam quod lubenter audias. *Do.* Loquere, audio.

Ph. Neque te exorare, ut maneat triduum hoc? quoniam nunc abis?

Do. Mirabar si tu mihi quidquam afferres novi.

An. Hei, metuo Lenonem, ne quid suo suat capiti.

Ge. Idem ego vereor

Ph. Non mihi credis? *Do.* Hariolare. *Ph.* Sin fidem do *Do.* Fabulae.

Ph. Foeneratum istuc beneficium pulchre tibi dices *Do.* Logi.

Ph. Crede mihi gaudebis facto verum hercle hoc est. *Do.* somnia.

Ph. Experire: non est longum. *Do.* Cantilenam eandem canis.

Ph. Tu mihi cognatus, tu parens, tu amicus, tu... *Do.* Garri modo.

Ph. Adeon' ingenio esse duro te atque inexorabili

500. *Ut* neque misericordiâ, neque precibus molliri queas?

Do. Adeone te esse incogitantem atque impudentem Phaedria,

Ut phaleratis dictis, ducas me et meam ductes gratiis?

An. Miseritum est. *Ph.* Hei veris vincor. *Ge.* Quam uterque est similis sui!

Ph. Neque Antipho aliâ cum occupatus esset sollicitudine,

Tum hoc esse mi objectum malum? *An.* Ah! Quid istuc est autem, Phaedria?

Ph. ô fortunatissime, Antipho! *An.* Ego ne? *Ph.* Cui quod amas domi est:

Nec cum hujus modi unquam usus venit ut conflictares malo.

An. Min' domi est? Immo id quod aiunt, *Auribus te-
neo Lupum.*

Nam neque quo amittam a me invenio, neque uti retineam scio.

510. *Do.* Ipsum istuc mihi in hoc est. *An.* Eia! ne parum Leno sies.

Numquid hic confecit? *Ph.* Hiccine? Quod homo inhumanissimus:

Pamphilam meam vendidit. *Ge.* Quid? Vendidit? *An.* Ain' vendidit?

Ph. Vendidit. *Do.* Quam indignum facinus! ancillam aere emptam suo.

Ph. Nequeo exorare, ut me maneat, et cum illo mutet fidem.

Triduum hoc: dum id, quod est promissum ab amicis, argentum aufero.

Si non tum dedero, unam praeterea horam ne oppertus sies.

Do. Obtundis. *An.* Haud longum est id quod orat, Dorio: exoret, sine:

Idem hic tibi, quod bene promeritus fueris, conduplicaverit.

Do. Verba istaec sunt. *An.* Pamphilamne hac urbe privari sines?

520. Tum praeterea horunc' amorem distrahi, poterin' pati?

Do. Neque ego, neque tu. Ge, Di tibi omnes,
id quod est dignum daint.

Do. Ego te complureis advorsum ingenium meum
menses tuli

Pollicitantem, nihil ferentem, flentem: nunc contra,
omnia haec

Repperi, qui det, neque lacrumet: da locum melioribus.

An. Certe hercle, ego si satis commemini, tibi quidem
est olim dies,

Quoad dares huic praestituta. Ph. Factum. Do. Num
ego istuc nego?

An. iam ea praeteriit? Do. Non: verum haec ei ante-
cessit. An. Non pudet

Vanitalis? Do. Minime, dum ob rem. Ge. sterquil-
nium! Ph. Dorio,

Ita ne tandem facere oportet? Do. sic sum: si placeo,
utere.

530. An. siccine hunc decipis? Do. Immo enim vero, Anti-
pho, hic me decipit:

Nam hic me hujus modi esse scibat: ego hunc esse
aliter credidi.

Iste me fefelit: ego isti nihilo sum aliter, ac fui.

Sed ut ut haec sunt, tamen hoc faciam: cras mane
argentum mihi

Miles dare se dixit: si mihi prior tu attuleris, Phaedria,

Meâ lege utar, ut potior sit, qui prior ad dandum est. Vale.

Act. III. Scen. V.

PHAEDRIA, ANTIPHO, GETA.

Ph. Quid faciam? unde ego nunc tam subito argen-
tum inveniam miser.

Cui minus nihilo est? Quod hic si pote fuisset exorarier,

Triduum hoc promissum fuerat: *An.* Itane hunc patiemur Geta,

Fieri miserum, qui dudum, ut dixi, adjuverit comites.

540. *Quin* cum opus est beneficium rursum ei experiemur reddere?

Ge. Scio equidem hoc esse aequom, *An.* Age ergo solus servare hunc potes.

Ge. Quid faciam? *An.* Invenias argentum. *Ge.* Cupio: sed id unde, edoce.

An. Pater adest hic. *Ge.* Scio: sed quid dum? *An.* Ah, dictum sapienti sat est.

Ge. Itane? *An.* Ita. *Ge.* Sane, hercle, pulchre suades: etiam tu hinc abis?

Non triumpho, ex nuptiis tuis si nihil nanciscor mali, Ni etiam nunc me huius caussâ quaerere in malo iubeas crucem?

Verum hic dicit. *Ph.* Quid ego vobis, Geta, alienus sum? *Ge.* Hand puto.

Sed parum ne est, quod omnibus nunc nobis succenset senex,

Ni instigemus etiam ut nullus locus relinquatur preci?

550. *Ph.* alius ab oculis meis illam in ignotum abducat locum? Hem!

Quin igitur, dum licet dumque adsum loquimini mecum, Antipho.

Contemplamini me, quoquo hinc asportabor terrarum, certum est me perire.

Ge. Dii bene vortant, quod agas: pedetentim tamen.

An. Vide si quid opis potes adferre. *Ge.* si quid? quid? *An.* Quaere, obsecro.

Ne quid plus minus ve saxis, quod nos post pigeat, Geta.

Ge. Quaero: Salvos es, ut opinor: verum enim metuo malum.

An. Noli metuere, unâ tecum bona, malaque tolerabimus.

- Ge.* Quantum opus est tibi argenti? eloquere. *An.*
Solae triginta minae.
- Ge.* Triginta? hui! percara est, *Phaedria.* *Ph.* istaec
vero vilis est.
560. *Ge.* Age, age, inventas reddam. *Ph.* O lepidum caput!
Ge. Aufer te hinc. *Ph.* Iam opus est.
- Ge.* Iam feres. sed opus est mihi, *Phormionem* ad
hanc rem adiutorem dari.
- An.* Praesto est, audacissime oneris quidvis impone,
et feret,
- Solus est homo amico amicus. *Ge.* Eamus ergo ad
eum ocus.
- An.* Numquid est, quod operâ meâ vobis opu' sit.
Ge. Nil: verum abi domum, et
- Illam miseram, quam ego num intus scio esse exani-
matam metu,
- Consolare. Cessas. *An.* Nihil est, acque quod faciam
lubens.
- An.* Quâ viâ istuc facies? *Ge.* Dicam in itinere: mode
te hinc amove.

Actus. IV. Scena. I.

DEMIPHO, CHREMES.

- De.* Quid? quâ profectus causâ hinc es Lemnum,
Chreme.
570. Adduxtin' tecum filiam? *Ch.* Non. *De.* Quid ita non?
Ch. Postquam videt me ejus mater esse hic diu-
tius;
- Simul autem non manebat aetas virginis
Meam neglegentiam: ipsam cum omni familiâ

Ad me profectam esse aibant. *De.* Quid illic tam-
diu,

Quaeso, igitur commorabare ubi id audiveras?

Ch. Pol me detinuit morbus. *De.* Unde? aut qui? *Ch.*
rogas?

Senecta ipsa est morbus. Sed venisse eas

Salvas audiavi ex nautâ qui illas vexerat.

De. Quid gnato obtigerit me absente, audistin', Chreme?

580. *Ch.* Quod quidem me factum consilii incertum facit

Nam hanc conditionem si cui tulero extrario,

Quo pacto, ut unde mihi sit dicundum ordine est,

Te mihi fidelem esse aequae, egomet sum mihi

Scibam. ille si me alienus affinem volet,

Tacebit, dum intercedet familiaritas:

Sin spreverit me, plus quam opus est scito, sciet:

Vereorque ne uxor aliqua hoc resciscat mea.

Quod si fit, ut me excutiam, atque egrediar domo

Id restat: nam ego meorum solus sum meus.

590. *De.* Scio, ita esse, isthaec mihi res sollicitudini est:

Neque defetiscar usque adeo experirier,

Donec tibi id, quod pollicitus sum, effecero.

Ibid. Scen. II.

GETA, DEMIPHO, CHREMES.

Ge. Ego hominem callidiorem vidi neminem

Quam Phormionem: venio ad hominem, ut dicerem

Argentum opus esse, et id quo pacto fieret:

Vix dum dimidium dixeram, intellexerat,

Gaudebat: me laudabat: quaerebat senem:

Dis gratias agebat. tempus sibi dari

Ubi Phaedriae ostenderet nihilo minus

600. Amicum se esse quam Antiphoni. Hominem ad forum
Iussi opperiri: eò me esse adducturum senem.

Sed eccum ipsum: quis est ulterior? at, at Phaedriae
Pater venit, quid pertimui autem, bellua?

An quia, quos fallam, pro uno, duo sunt mihi dati?
Commodius esse opinor, duplici spe utier.

Petam hinc, unde a primo institui: is si dat, sat est.

Si ab eo nihil fiet, tum hunc adorian hospitem.

Ibidem. Scen. III.

ANTIPHO, GETA, CHREMES, DEMIPHO.

An. Expecto, quàm mox recipiat sese Geta:

Sed patrum video cum patre adstantem. Hei mihi!

610. Quàm timeo adventus huius quò impellas patrem!

Ge. Adibo hosce. O Salve noster Chreme. *De.* Salve Geta

Ge. Venire salvom volupe est. *De.* Credo. *Ge.* Quid
agitur?

Ch. Multa advenienti ut fit, nova; hic compluria.

Ge. Ita, de Antiphone audistine quae facta? *Ch.* Om-
nia.

Ge. Tun' dixeris huic? facinus indignum, Chreme,
Sic circumiri? *Ch.* id cum hoc agebam commodum.

Ge. Nam, hercle, ego quoque id quidem mecum agi-
tans sedulo

Inveni, opinor, remedium huic rei. *Ch.* Quid, Geta:

Quod remedium? *Ge.* ut abii abs te, fit forte obviam

620. Mihi Phormio. *Ch.* Qui Phormio? *Ge.* Is qui isthanc...

Ch. Scio.

Ge. Visum est mihi, ut eius tentarem prius sententiam
Prehendo hominem solum: Cur non, inquam, Phormio,
Vides, inter vos sic hæc potius cum bonâ

Ut componantur gratiâ, quam cum malâ?

Heru' liberalis est et fugitans litium:

Nam, caeteri quidem, hercle, amici omnes modo
Uno ore autores fuere, ut præcipitem hanc daret.

An. Quid hic coepit? aut quo evadet hodie? *Ge.* An
legibus

Daturum paenas dices, si illam eiecerit?

630. *Iam* id exploratum est: eia, sudabis satis,

Si cum illo inceptas homine: eâ eloquentiâ est.

Verum pone esse victum eum, at tandem tamen

Non capitis eius res agitur, sed pecuniae.

Postquam hominem his verbis sentio mollirier;

Soli sumus nunc hîc, inquam, *eho*, quid vis dari

Tibi in manum, ut herus his desistat litibus,

Hæc hinc facessat, tu molestus ne sies?

An. Satin' illi Di sunt propitii? *Ge.* nam sat scio.

Si tu aliquam partem aequi bonique dixeris,

640. *Ut* est ille bonus vir, tria non commutabitis

Verba hodie inter vos. *De.* Quis te isthæc iussit loqui?

Ch. Imo non potuit melius pervenirier

Eò, quo nos volumus. *An.* Occidi. *Ch.* Perge eloqui.

Ge. Ac primo homo insanibat. *Ch.* Cedo, quid postulat?

Ge. Quid? nimium quantum: *Ch.* quantum? dic. *Ge.*

siquis daret

Talentum magnum. *De.* Immo malum, hercle: ut nihil
pudet!

G. Quod dixi adeo ei: Quaeso, quid si filiam

Suam unicam locaret? parvi rettulit

Non suscepisse: *De.* inventa est, quae dotem petat.

650. *Ge.* Ut ad pauca redeam ac mittam illius ineptias?

Hæc denique eius fuit postrema oratio.

- Ego, inquit, a principio amici filiam,
 Ita, ut aequom fuerat, volui uxorem ducere :
 Nam mihi venibat in mentem eius incommodi,
 In servitutem pauperem ad ditem dari;
 Sed mi opus erat, ut aperte tibi nunc fabuler,
 Aliquantulum quae afferret, qui dissolverem ,
 Quae debeo, etiam nunc, si volt Demipho
 Dare, quantum ab hac accipio, quae sponsa est mihi,
 660. Nullam mihi malim, quam isthanc, uxorem dari.
An. Utrum stultitiâ facere ego hunc an malitiâ
 Dicam, scientem an imprudentem, incertu' sum.
De. Quid, si animam debet? *Ge.* Ager oppositus est
 pignori
 Ob decem minis, inquit. *Ch.* Age, age, iam ducat,
 dabo.
Ge. Aediculae item sunt ob decem alias. *De.* Hei, hei,
 Nimium est. *Ch.* Ne clama : petito hasce a me
 decem.
Ge. Uxori emunda ancillula est: tum pluscula
 Suppellectile opus est; tum sumtu ad nuptias:
 His rebus sane, pone inquit, decem minas,
 670. *De.* Sexcentas proinde potius scribito, iam mihi dicas:
 Nihil do, impuratus me ille ut etiam irrideat.
Ch. Quaeso, ego dabo, quiesce. tu modo filius
 Fac ut illam ducat, nos quam volumus. *An.* Hei mihi!
 Geta, occidisti me tuis fallaciis.
Ch. Meâ causâ ejicitur: me hoc est aequom amittere.
Ge. Quantum potes, me certiozem, inquit, face:
 Si illam dant, hanc ut omittam, ne incertus siem;
 Nam illi mihi dotem iam constituerunt dare.
Ch. Iam accipiet: illis repudium renunciât;
 680. Hanc ducat. *De.* Quae quidem illi res vortat male.
Ch. Opportune adeo nunc argentum mecum attuli.

Fructum, quem Lemni uxoris reddunt praedia:
Id sumam: uxori tibi opus esse, dixero

Act. IV. Scen. IV.

ANTIPHON, GETA.

An. Geta! *Ge.* Hem! *An.* quid egisti? *Ge.* Emunxi
argento senes.

An. Satin' id est? *Ge.* nescio, hercle, tantum jussus
sum.

An. Eho! Verbero, aliud mihi respondes, ac rogo?

Ge. Quid ergo narras? *An.* Quid ego narrem! operâ
tuâ ad

Restim mihi quidem res redit planissime:

Ut te quidem omnes Di, Deae, superi, inferi,

690. *Malis exemplis perdant! Hem, si quid velis*

Huic mandes, qui te ad scopulum e tranquillo auferat.

Quid minus utibile fuit, quàm hoc ulcus tangere,

Aut nominare uxorem? injecta est spes patri,

Posse illam extrudi. Cedo, nunc porro Phormio

Dotem si accipiet, uxor ducenda est domum:

Quid fiet? Ge. non enim ducet. An. novî: caeterum

Cum argentum repetent nostrâ causâ scilicet

In nervom potius ibit. Ge. Nihil est, Antipho,

Quin male narrando possit depravarier.

700. *Tu id, quod boni est excerpis; dicis, quod mali est.*

Audi nunc contra jam. si argentum acceperit,

Ducenda est uxor, ut ais: concedo tibi:

Spatium quidem tandem apparandis nuptiis,

Vocandi, Sacrificandi dabitur paululum:

Interea amici quod polliciti sunt, dabunt:

Inde iste reddet. *An.* Quam ob rem? aut quid dicet?
Ge. rogas?

Quot res? post illa monstra evenerunt mihi.

Introiit in aedes ater alienus canis:

Anguis per ampluvium decidit de tegulis.

710. Gallina cecinit. Interdixit hariolus.

Haruspex vetuit, ante brumam autem novi

Negoti inciperem, quid? Causa est justissima.

Haec fient. *An.* Ut modo fiant: *Ge.* fient: me vide:

Pater exit: abi, dic, esse argentum Phaedriae.

Act. IV. Scena. V.

DEMIPHO, GETA, CHREMES

De. Quietus esto inquam: ego curabo, ne quid verborum duit.

Hoc temere nunquam amittam ego a me, quin mihi testes adhibeam,

Cum dem: et quam ob rem dem, commemorabo. *Ge.*

Ut cautus es, ubi nil opus st!

Ch. Atqui ita opus facto est: et matura, dum lubido eadem haec manet:

Nam si altera illaec magis instabit, forsitan nos reiciat.

720. *Ge.* Rem ipsam putasti. *De.* Duc me ad eum ergo.

Ge. Non moror: *Ch.* Ubi hoc egeris.

Transito ad uxorem meam, ut conveniat hanc prius, quàm hinc abit.

Dicat, eam dare nos Phormioni nuptum, ne succenseat:

Et magis esse illum idoneum, qui ipsi sit familiarior;

Nos nostro officio non digressos esse: quantum is voluerit,

Datum esse dotis. *De.* Quid tuâ, malum, id refert.
Ch. Magni, Demipho.

Non satis est tuum te officium fecisse, id si non fama approbat.

Volo ipsius quoque voluntate hoc fieri, ne se ejectam praedicet.

De. Idem ego istuc facere possum. *Ch.* Mulier mulieri magis convenit.

730. *De.* Rogabo. *Ch.* Ubi illas nunc reperire possim, cogito.

Act. IV. Scena. VI.

SOPHRONA, CHREMES.

So. Quid agam? Quem mihi amicum inveniam.

Misera? Aut quo consilia haec referam?

Aut unde auxilium petam?

Nam vereor, hera ne ob meum suum insignâ injuriâ afficiatur:

Ita patrem adolescentis facta haec tolerare audio violenter.

Ch. Nam quae haec anus est exanimata, a fratre quae egressa est meo?

So. Quod ut facerem, egestas me impulit, cum scirem infirmas nuptias

Hasce esse, ut id consulerem, interea vita ut in tuto foret.

Ch. Certe Aedepol, nisi me animus fallit, aut parum prospiciunt oculi

740. Meae nutricem gnatae video. *So.* Neque ille investigatur. *Ch.* Quid agam?

So. Qui est ejus pater. *Ch.* Adeo? An manco, dum quae loquitur magis cognosco?

So. Quod si eum nunc reperire possim, nihil est quod verear. *Ch.* ea est ipsa:

Conloquar. *So.* Quis hîc loquitur? *Ch.* Sophrona. *So.* et meum nomen nominat?

Ch. Respice ad me. *So.* Di! obsecro vos: est ne hic Stilpho. *Ch.* Non. *So.* Negas.

Ch. Concede hinc a foribus paululum istorsum sodes Sophrona.

Ne me istoc posthac nomine appellassis. *So.* Quid, non, obsecro, es,

Quem semper te esse dictitasti? *Ch.* St. *So.* Quid has metuis fores?

Ch. Conclusam hic habeo uxorem saevam: verum istoc de nomine,

Eo perperam olim dixi, ne vos forte imprudentes foris

750. Effutiretis, atque id porro aliqua uxor mea rescisceret.

So. Istoc pol nos te hîc invenire miserae nunc jam potuimus.

Ch. Eho, dic mihi, quid rei tibi est cum familiâ hae unde exis?

Ubi illae sunt? *So.* Miseram me! *Ch.* Hem! Quid est? vivunt ne? *So.* Vivit gnata.

Matrem ipsam ex aegritudine miseram mors consecuta est.

Ch. Male factum. *So.* Ego autem, quae essem anus, deserta, egens, ignota,

Ut potui, naptum virginem locavi huic adolescenti, Harum qui est dominus aedium. *Ch.* Antiphonem? *So.*

Hem, isti ipsi?

De. Duas ne is uxores habet? *So.* An! obsecro, unam ille quidem hanc solam.

Ch. Quid illa altera, quae dicitur cognata? *So.* Haec ergo est. *Ch.* Quid ais?

760. *So.* Composito factum est, quo modo hanc amans habere posset

Sine dote. *Ch.* Di, vostram fidem! quàm saepe forte temere

Eveniunt, quae non audeas optare? offendi adveniens Quicum volebam, conciliatam amore.

Quod nos ambo opere maximo dabamus operam ut fieret,

Sine nostrâ curâ, maxime suâ curâ haec sola fecit.

So. Nunc quid opus facto sit, vide: pater adolescentis venit

Eumque animo iniquo hoc oppido ferre aiunt. *Ch.* nihil pericli est.

Sed per deos atque homines, meam esse cave resciscat quisquam.

So. Nemo ex me scibit. *Ch.* Sequere me: intus cetera audies.

Actus. V. Scena. I.

DEMIPHO, GETA

770. *De.* Nostrâpte culpâ facimus, ut malis expediat esse, Dum nimium dici nos bonos studemus et benignos.

Ita fugias, ne praeter casam, quod aiunt. nonne id sat erat,

Accipere ab illo iniuriam? etiam argentum est ultro obiectum,

Ut sit qui vivat, dum aliud aliquid flagitii conficiat.

Ge. Planissime. *De.* His nunc praemium est, qui recta prava faciunt.

Ge. Verissime. *De.* ut stultissime quidem illi rem gesserimus.

Ge. Modo ut hoc consilio possiet discedi, ut istam ducat.

De. Etiamne id dubium est? *Ge.* Haud scio, Hercle, ut homo est, an mutet animum.

De. Hem! mutet autem? *Ge.* Nescio: Verum, si forte, dico.

780. *De.* Ita faciam, ut frater censuit: ut uxorem ejus huc adducam,

Cum istâ ut loquatur. Tu, Geta, abi: praenuntia hanc venturam.

Act. V. Scena. II.

GETA

Argentum inventum est Phaedriae: de jurgio siletur:
Provisum est ne in praesentiâ haec hinc abeat:
quid nunc porro?

Quid fiet? in eodem luto haesitas: vorsura solvis,
Geta, praesens quod fuerat malum, in diem abiit: plagae crescunt,

Nisi prospicis. Nunc hinc domum ibo, ac Phanium edocebo,

Ne quid vereatur Phormionem, aut eju' orationem.

Act. V. Scena. III.

DEMIPHO, NAUSISTRATA

De. Agedum, ut soles, Nausistrata, fac illa ut placetur nobis

Ut suâ voluntate id, quod est faciendum, faciat *N.* faciam.

790. *De.* Pariter nunc operâ me adjuves, ac re dudum opitulata es.

N. Factum volo: ac pol minus queo, viri culpâ, quàm me dignum est.

De. Quid autem? *N.* Quia pol mei patris bene parta indiligenter

Tutatur: nam ex his praediis talenta argenti bina

Capiebat statim: Hem! vir viro quid praestat! *De.* Bina quaeso?

N. Ac rebus vilioribû' multo, tamen talenta bina. *De.* Hui.

N. Quid haec videtur? *De.* Scilicet. *N.* Virum me natum vellem:

Ego ostenderem.... *De.* Certò scio. *N.* Quo pacto...

De. Parce, sodes,

Ut possis cum illâ: ne adolescens mulier te fatiget.

N. Faciam, ut jubes: sed meum virum abs te exire video.

Act. V. Scena. IV.

DEMIPHO, NAUSISTRATA, CHREMES.

800. *Ch.* Hem, Demipho,

Jam illi datum est argentum? *De.* Curavi illico. *Ch.* Nollem datum.

Hei! Video uxorem: paene plus quàm sat erat. *De.*
Cur nolles Chreme?

Ch. Jam recte. *De.* Quid tu? Ecquid locutus cum istâ es, quamobrem hanc ducimus?

Ch. Transegi. *De.* Quid ait tandem? *Ch.* Abduci non potest. *De.* Quî non potest?

Ch. Quia uterque utrique est cordi. *De.* Quid istuc nostrâ? *Ch.* Magni. praeter haec,

Cognatam comperi esse nobis. *De.* Quid deliras? *Ch.*
Sic erit.

Non temere dico: redi mecum in memoriam. *De.* Sati' ne sanus es?

N. Au, obsecro, vide, ne in cognatam pecces. *De.* Non est *Ch.* ne nega:

Patri nomen aliud dictum est: hoc tu errasti. *De.*
Non norat parentem?

810. *Ch.* Norat. *De.* Cur aliud dixit? *Ch.* Nunquam hodie concedes, neque

Intelleges? *De.* Si tu nil narras. *Ch.* Perdis. *N.* miror quid hoc siet.

De. Equidem hercle nescio. *Ch.* Vin scire? at ita me servet Jupiter,

Ut propior illi quam ego sum, ac tu, homo nemo est.
De. Di vostram fidem!

Eamus ad ipsam unâ omnes nos: aut scire, aut nescire hoc volo. *Ch.* Ah!

De. Quid est? *Ch.* Ita ne parum mihi fidem esse apud te? *De.* Vin me hoc credere?

Vin' Satis quaesitum mihi istuc esse? age, fiat. Quid? illa filia

Amici nostri, quid futurum est? *Ch.* Rectè. *De.* hanc igitur mittimus?

Ch. Quidni? *De.* Illa maneat. *Ch.* Sic. *De.* Ire igitur tibi licet Nausistrata.

N. Sic pol commodius esset in omnes, arbitror, quam ut coeperas

Manere hanc: nam perliberalis visa est, cum vidi, mihi.

De. Quid istuc negotii est? *Ch.* Jam ne operuit ostium?

Di nos respiciunt: gnatam inveni nuptam cum tuo filio. *De.* Hem?

Quo pacto id potuit? *Ch.* Non satis tutus est ad narrandum hic locus.

De. At tu intrò abi. *Ch.* Heus, ne filii quidem nostri hoc resciscant volo.

Act. V. Scena. V.

A N T I P H O.

Laetus sum, ut meae res se se habent, fratri obtigisse quod volt.

Quàm scitum est, eju' modi parare in animo cupiditates

Quas, cum res advorsae sient, paulo mederi possis!

Hic simul argentum repperit, curâ sese expedivit.

Ego nullo possum remedio me evolvere, ex his turbis

Quin, si hoc celetur, in metu: sin patefit, in probro siem.

Neque me domum nunc reciperem, ni mihi esset spes ostenta

Huiusce habendae. Sed ubinam Getam invenire possum ut

Rogem, quod tempus conveniendi patris me capere iubeat?

Act. V. Scena. VI.

PHORMIO, ANTIPHO.

Ph. Argentum accepi: tradidi Lenoui: abduxi mulierem.

Curavi, propria Phaedria ut poteretur: nam emissae est manu.

Nunc una mihi res etiam restat, quae est conficiunda, otium

Ab senibus ad potandum ut habeam: aliquot hos sumam dies.

An. Sed Phormio est. Quid ais? *Ph.* Quid? *An.* Quidnam nunc facturus est Phaedria

Quo pacto satietatem amoris ait se velle absumere?

Ph. Vicissim parteis tuas acturus est. *An.* Quas? *Ph.* Ut fugitet patrem.

Te suas rogavit rursum ut ageres, causam ut pro se diceres.

Nam potaturus est apud me: ego me ire senibus Sunium

Dicam ad mercatum, ancillulam emptum, dudum quam dixit Geta.

Ne, cum hic non videant me, conficere credant argentum suum,

Sed ostium concrepuit abs te. *An.* Vide, qui egredia-
tur, *Ph.* Geta est.

Act. V. Scena. VII.

GETA, ANTIPHO, PHORMIO.

Get. ô Fortuna! ô Fors fortuna! quantis commodatibus,

Quam subito, meo hero Antiphoni ope vestrâ hunc
onerastis diem!

An. Quinam hic sibi volt? *Ge.* Nosque amicos eju'
exonerastis metu.

Sed ego nunc mihi cesso, qui non humerum hunc
onero pallio,

Atque hominem propero invenire, ut haec, quae con-
tigerint, sciat?

An. Num tu intellegis, hic quid narret? *Ph.* Num tu?

An. Nil *Ph.* tantundem ego.

Ge. Ad Lenonem hinc ire pergam: ibi nunc sunt. *An.*
Heus Geta. *Ge.* Hem tibi.

Num novum aut mirum est revocari, cursum cum in-
stiteris? *An.* Geta.

Ge. Pergit: Hercle curialis vernula est, qui me vocat:
Hercle nunquam hodie odio tuo me vinces. *An.* non
manes?

Ge. Vapula. *An.* Id quidem iam tibi fiet nisi resistis,
verbero!

Ge. Familiariorem oportet esse hunc: minitatur, malum.
Sed isne est, quem quaero, an non? ipsu'est. *Ph.* con-
gredere actutum. *An.* Quid est?

Ge. O omnium, quantum est, qui vivunt homo homi-
num ornatissime

Nam sine controversiâ a Dis solus diligere, Antipho.

An. Ita velim: sed, quî istuc credam ita esse, mihi
dici velim.

Ge. Satin' est, si te delibutum gaudio reddo? *An.*
enicas.

Ph. Quin tu hinc pollicitationes aufer, et quod fero,
cedo. *Ge.* Oh!

Tu quoque hic aderas, Phormio? *Ph.* Aderam: sed
cessas? *Ge.* accipe, hem.

Ut modo argentum tibi dedimus apud forum, recta domum

Sumus profecti: interea mittit herus me ad uxorem tuam.

An. Quamobrem? *Ge.* Omitto proloqui: nam nihil ad hanc rem est, Antipho.

Ubi in Gynaecium ire occipio, puer ad me accurrit Mida:

Ponè apprehendit pallio, resupinat: respicio, rogo, Quamobrem retineat me: ait esse vetitum intrò ad heram accedere.

Sophrone modo fratrem huc, inquit, senis introduxit Chremem:

Eumque nunc esse intus cum illis. hoc ubi ego audiui ad fores

Suspense gradu placide ire perrexi; accessi, astiti:

Animam compressi: aurem admovi: ita animum coepi attendere

Hoc modo sermonem captans. *An.* eu Geta! *Ge.* hic pulcherrimum

Facinus audiui: itaque paene Hercle exclamavi gaudio.

An. Quod? *Ge.* Quodnam arbitrare? *An.* nescio. *Ge.* Atqui mirificissimum.

Patruus tuus est pater inventus Phanio Uxori tuae.

An. Hem!

Quid ais? *Ge.* cum olim consuevit matre in Lemno clanculum.

Ph. Somnium: utin' haec ignoraret suum patrem? *Ge.* aliquid credito,

Phormio, esse causae: sed me censent potuisse omnia Intellegere extra ostium, intus quae inter se se ipsi egerint?

An. Atque, Hercle, ego illam inaudivi fabulam. *Ge.*
immo etiam dabo,

Quo magi' credas. patruus interea inde huc egreditur
foras:

Haud multo post cum patre idem recipit se intrò
denuo

Ait uterque, tibi potestatem eius adhibendae dari.

Denique ego missus sum, te ut requirerem, atque ad-
ducerem. *An.* Hem.

Quin ergo rape me: quid cessas? *Ge.* fecero. *An.* O
mi Phormio

Vale. *Ph.* Vale Antipho.

Act. V. Scen. VIII.

PHORMIO solus.

Bene, ita me Dii ament, factum. gaudeo

Tantam fortunam de improvise esse his datam.

Summa eludendi occasio est mi nunc senes,

Et Phaedriae curam adimere argentariam,

Ne cuiquam suorum aequaliam supplex siet:

Nam idem hoc argentum, ita ut datum est, ingratiis

Eis datum erit: hoc qui cogam, re ipsâ repperi.

Nunc gestus mihi voltus que est capiendus novus.

Sed hinc concedam in angiportum hunc proximum:

Inde hic ostendam me, ubi erunt egressi foras:

Quò me assimilaram ire ad mercatum, non eo.

Act. V. Scen. IX.

CHREMES, DEMIPHO, PHORMIO.

Ch. Est ne, ita ut dixti, liberalis? *De.* oppido.
Dis magnas meritò gratias habeo, atque ago
Quanto evenere haec nobis, frater, prospere,
Quantum potest, nunc conveniendus Phormio est.
Priusquam dilapidat nostras triginta minas,
Ut auferamus. *Ph.* Demiphonem, si domi est
Visam ut quod.... *De.* at nos ad te ibamus, Phormio.
Ph. De eâdem hac fortasse causâ? *De.* ita Hercle.
Ph. credidi.

Quid ad me ibatis? ridiculum: verebamini,
Ne non id facerem, quod recepissem semel.
Heus, quanta quanta haec mea paupertas est, tamen
Adhuc curavi unum hoc quidem, ut mi esset fides.
Idque adeo venio nuntiatum, Demipho,
Paratum me esse ubi vultis, uxorem date.
Nam omneis posthabui mihi res, ita uti par fuit,
Postquam, tantopere id vos velle, animum advorteram.
De. At hic dehortatus est me, ne illam tibi darem:
Nam qui erit rumor populi, inquit, si id faceris?
Olim cum honeste potuit, tum non est data
Nunc viduam extrudi turpe est: ferme eadem omnia
Quae tute dudum coram me incusaveras.
Ph. satis superbe inludistis me. *De.* Quî? *Ph.* rogas?
Quia ne alteram quidem illam potero ducere:
Nam quo redibo ore ad eam, quam contemserim?
Ch. Tum autem, Antiphonem video ab sese amittere.
Invitum eam, inque. *De.* Tum autem video filium
Invitum sane mulierem ab se amittere.
Sed transi sodes ad forum, atque illud mihi
Argentum rursum jube rescribi, Phormio.

Ph. Quod ne ego discripsi porro illis quibus debui?

De. Quid igitur fiet? *Ph.* Si vis mi uxorem dare,
Quam despondisti, ducam: sin est, ut velis

Manere illam apud te, dos hinc maneat, Demipho.

Nam non est aequom me propter vos decipi:

Cum ego vestri honoris causâ repudiû alterae
Remiserim, quae dotis tantumdem dabat.

De. I in malam rem hinc cum istac magnificentia

Fugitive! etiam nunc credis te ignorarier,

Aut tua facta adeo? *Ph.* Irritor. *De.* tun' hanc duceres,

Si tibi data esset? *Ph.* Fac periculum. *De.* Ut filius

Cum illâ habitet apud te. Hoc vestrum consilium
fuit.

Ph. Quaeso quid narras? *De.* Quin tu mi argentum
cedo.

Ph. Immo verò uxorem tu cedo. *De.* In ius ambula.

Ph. Enimverò si porro esse odiosi pergitis.

De. Quid facies? *Ph.* Ego ne? Vos me indotatis modo
Patrocinari fortasse arbitramini:

Etiam dotatis soleo. *Ch.* Quid id nostra? *Ph.* Nihil.

Hic quandam noram, cujus vir uxorem... *Ch.* Hem! *De.*
Quid est?

Ph. Lemni habuit illam. *Ch.* nullus sum. *Ph.* Ex quâ
filiam

Suscepit: et eam clam educit: *Ch.* Sepultu' sum.

Ph. Hacc adeo ego illi jam demarrabo. *Ch.* Obsecro,

Ne facias. *Ph.* Oh! tun' is eras? *De.* Ut ludos facit.

Ch. Missum te facimus. *Ph.* Fabulae. *Ch.* Quid vis tibi

Argentum quod habes, condonamus te. *Ph.* Audio.

Quid vos, malum, ergo me sic ludificamini,

Inepti, vostrâ puerili sententiâ?

Nolo, volo: volo, nolo rursum: cape, cedo:

Quod dictum indictum est: quod modo erat ratum,
irritum est.

Ch. Quo pacto, aut unde haec hic rescivit? *De.* Ne-
scio,

Nisi me dixisse nemini, id certò scio,

Ch. Monstri, ita me dii ament, simile. *Ph.* Injeci
scrupulum. *De.* Hem!

Hiccine ut a nobis hoc tantum argenti auferat
Tam aperte irridens? Emori, hercle, satius est.

Animo virili praesentique ut sis, para:

Vides, tuum peccatum esse elatum foras,

Neque jam id celare posse te uxorem tuam:

Nunc quod ipsa ex aliis auditura sit, Chreme,

Id nos met ipsos indicare, placabilius est.

Tum hunc impuratum poterimus nostro modo

Ulcisci *Ph.* At, at, nisi mihi prospicio, haereo:

Hi gladiatorio animo ad me affectant viam.

Ch. At vereor, ut placari possit. *De.* Bono animo es:

Ego redigam vos in gratiam, hoc fretus, Chreme,

Cum e medio excessit, unde haec suscepta est tibi.

Ph. Ita ne agitis mecum? Satis astute aggredimini.

Non hercle, ex re istiu' me instigasti, Demipho.

Ain' tu, ubi quae libitum fuerit, peregre feceris,

Neque hujus sis veritus feminae primariae,

Quin novo modo ei faceres contumeliam.

Venias nunc precibus lautum peccatum tuum:

Hisce ego illam dictis ita tibi incensam dabo,

Ut ne restinguas, lacrymis si exstillaveris.

De. Malum, quod isti Di Deae quae omnes duint!

Tantâne affectum quemquam esse hominem audaciâ?

Non hoc publicitus scelus hinc deportarier

In solas terras? *Ch.* In id redactus sum loci

Ut, quid agam cum illo, nesciam prorsum. *De.* Ego scio:

In Jus eamus. *Ph.* In Jus? huc, si quid lubet.

De. Assequere, retine dum, huc ego servos evoco.

Ch. Enim solus nequeo: accurre. *Ph.* Una injuria est

Tecum. *Ch.* Lege agito ergo. *Ph.* Altera est tecum Chreme.

De. Rape hunc. *Ph.* Sic agitis? enim verò voce est opus.

Nausistrata exi! *Ch.* Os opprime. *De.* Impurum, vide, Quantum valet! *Ph.* *Nausistrata*, inquam! *Ch.* Non taces?

Ph. Taceam? *De.* Ni sequitur, pugnum in ventremingere,

Vel oculum exsculpe. *Ph.* Est, ubi vos ulciscar probe.

Act. V. Scena X.

NAUSISTRATA, CHREMES, PHORMIO, DEMIPHO.

N. Quis nominat me? *Ch.* Hem! *N.* Quid istuc turbæ est obsecro,

Mi vir? *Ph.* Ehem, quid num obstipuisti? *N.* quis hic homo est?

Non mihi respondes? *Ph.* Hiccinè ut tibi respondeat, Qui hercle, ubi sit, nescit? *Ch.* Cave isti quidquam creduas.

Ph. Abi, tange: si non totus friget, me enica.

Ch. Nihil est. *N.* Quid ergo? Quid istic narrat? *Ph.* Jam scies:

Ansulta. *Ch.* Pergin' credere? *N.* Quid ego, obsecro; Huic credam: qui nil dixit? *Ph.* Delirat miser

Timore. *N.* Non pol temere est, quòd tu tum times.

Ch. Egon' timeo? *Ph.* Recte sane: quando nil times,

Et hoc nihil est, quod dico ego, tu narra. *De.* Scelus!

Tibi narret? *Ph.* Eho tu: factum est abs te sedulò

Pro fratre. *N.* Mir vir, non mihi dicis? *Ch.* At... *N.*

Quid at?

Ch. Non opus est dicto. *Ph.* Tibi quidem: at scito

huic opus' est.

In Lemno.... *Ch.* Hem! Quid ais? *De.* Non taces?

Ph. Clam te.... *Ch.* Hei mihi!

Ph. Uxorem duxit... *N.* Mi Homo. Di melius duint.

Ph. Sic factum est. *N.* Perii misera! *Ph.* Et inde fi-

liam

Suseepit jam unam, dum tu dormis. *Ch.* Quid agimus?

N. Pro di immortales, facinus indignum et malum!

Ph. Hoc actum est. *N.* An quidquam hodie est fac-

tum indignius?

Qui mi, ad uxores ventum est, tum fiunt senes:

Demipho te appello: nam me cum hoc pol distaedet

loqui.

Haecceine erant itiones crebrae, et mansiones diutinae

Lemni? Haecceine erat, ea, quae nostros fructus minu-

ebat vilitas?

De. Ego, Nausistrata, esse in hac re culpam meritum

non nego:

Sed ea quin sit ignoscenda.... *Ph.* Verba fiunt mutuo.

De. Nam neque neglegentiâ tuâ, neque odio id fecit

tuo.

Vinolentus fere abhinc annos quindecim mulierculam

Eam compressit, unde haec nata est: neque post illa

unquam attigit.

Ea mortem obiit; e medio abiit, qui fit in re hac

scrupulus?

Quam ob rem te oro, ut alia facta tua sunt, aequo animo hoc feras.

N. Quid ego aequo animo? cupio misera in hac re iam defungier.

Sed quî sperem, aetate porro minu' peccaturum putem?

Iam tum erat senex, senectus si verecundos facit.

An mea forma atque aetas nunc magis expetenda est, Demipho?

Quid mi hic affers, quam ob rem expectem aut sperem porro non fore?

Ph. Exsequias Chremeti, quibus est commodum ire, hem tempus est.

Sic dabo: age nunc, Phormionem, qui volet, laccessito: Faxo tali sit mactatus, atque hic, infortunio.

Redeat sane in gratiam: iam supplicî satis est mihi.

Habet haec, ei quod, dum vivat usque, ad aurem organuiat.

N. At, meo merito credo, quid ego nunc ea commorem, Demipho,

Singulatim, qualis ego in hunc fuerim? De. Novi aequè omnia

Tecum. N. Merito hoc meo videtur factum? De. Minime gentium:

Verum, quando iam accusando fieri infectum non potest,

Ignosce. orat, confitetur, purgat. Quid vis amplius?

Ph. Enimvero, priusquam haec dat veniam, mihi prospiciam et Phaedriae.

Heus, Nansistrata, priusquam huic respondes temere, audi. N. Quid est?

Ph. Ego minas triginta ab isto per fallaciam abstuli: Eas dedi tuo gnato: is pro suâ amicâ Lenoni dedit.

Ch. Hem, quid ais? *N.* Adeon' indignum tibi videtur, filius,

Homo adolescens, unam si habet amicam, tu uxores duas?

Nil pudere? quo ore illum obiurgabis? responde mihi.

De. Faciet, ut voles. *N.* immo, ut meam iam scias sententiam,

Neque ego ignosco, neque promitto quidquam, neque respondeo,

Priusquam gnatum videro: eius iudicio permitto omnia.

Quod is iubebit, faciam. *De.* Mulier sapiens es, Nausistrata.

N. Satin' tibi est, Chreme. *Ch.* immo verò pulchre discedo et probe,

Et praeter spem. *N.* tu tibi nomen dic quod est. *Ph.* Min'? Phormio:

Vostrae familiae, hercle, amicus, et tuo summus Phaedriae.

N. Phormio, at ego ecaster post haec tibi, quod potero et quae voles

Faciam que, et dicam. *Ph.* Benigne dicis. *N.* Pol meritum est tuum.

Ph. Vin' primum hodie facere, quod ego gaudeam, Nausistrata,

Et quod tuo viro oculi doleant? *N.* Cupio. *Ph.* me ad coenam voca.

N. Pol verò voca. *De.* Eamus intro hinc. *Ch.* Fiat: sed ubi est Phaedria,

Iudex noster? *Ph.* Iam hic faxo aderit. Vos valete et Plaudite.
